

16+

ISSN 0132-5957

В О Ж О К

Часопіс сатыры і гумару

4 • 2019
красавік

Мікола ПІРГЕЛЬ.

Уладзімір САЛАМАХА
«Трынкен шнапс,
гармонік шпілен...»

Апавяданне

6-9

Аляксандр ЗОТАЎ
Страляць —
дык страляць!

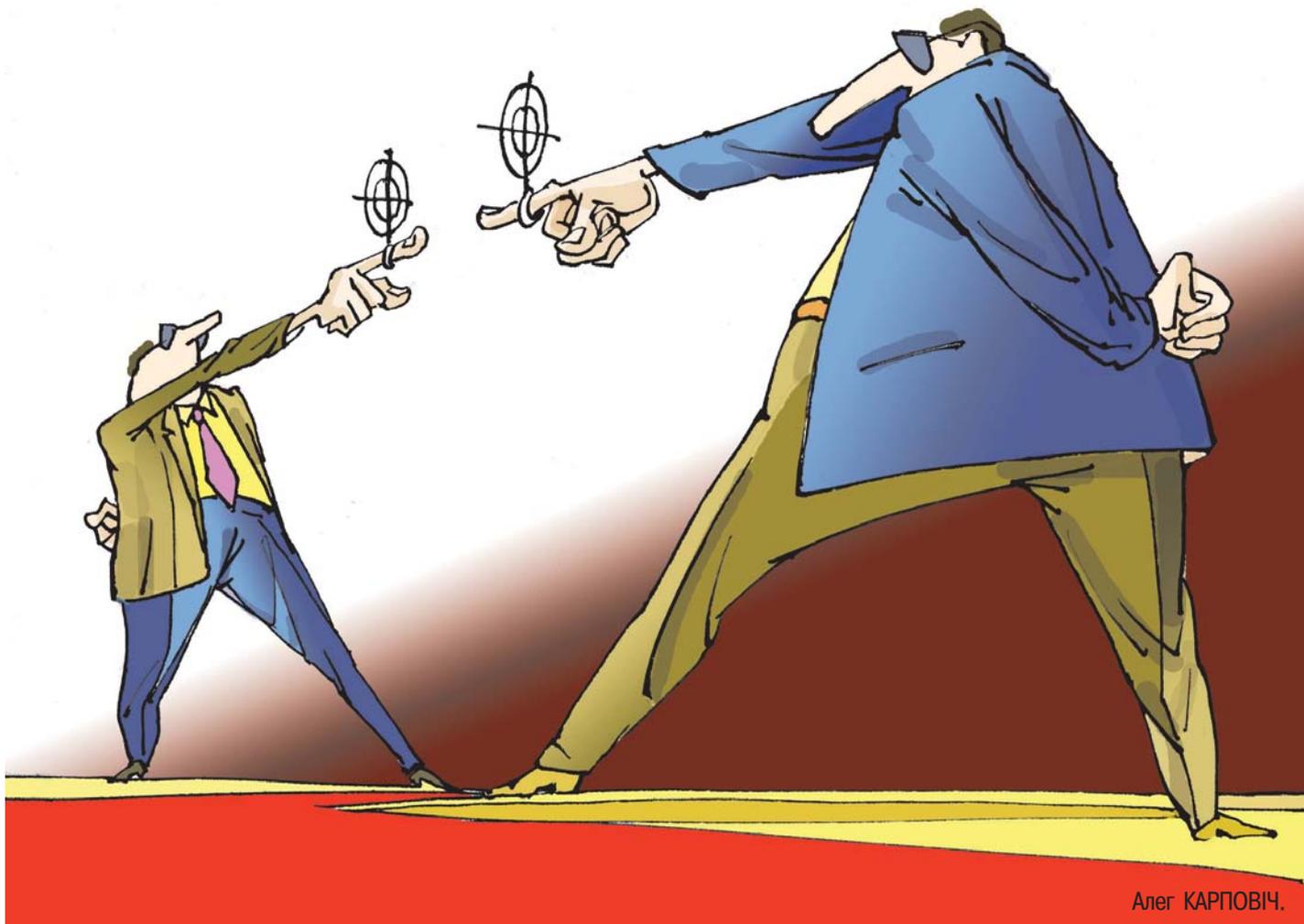
(II Еўрапейскія гульні)

12-13

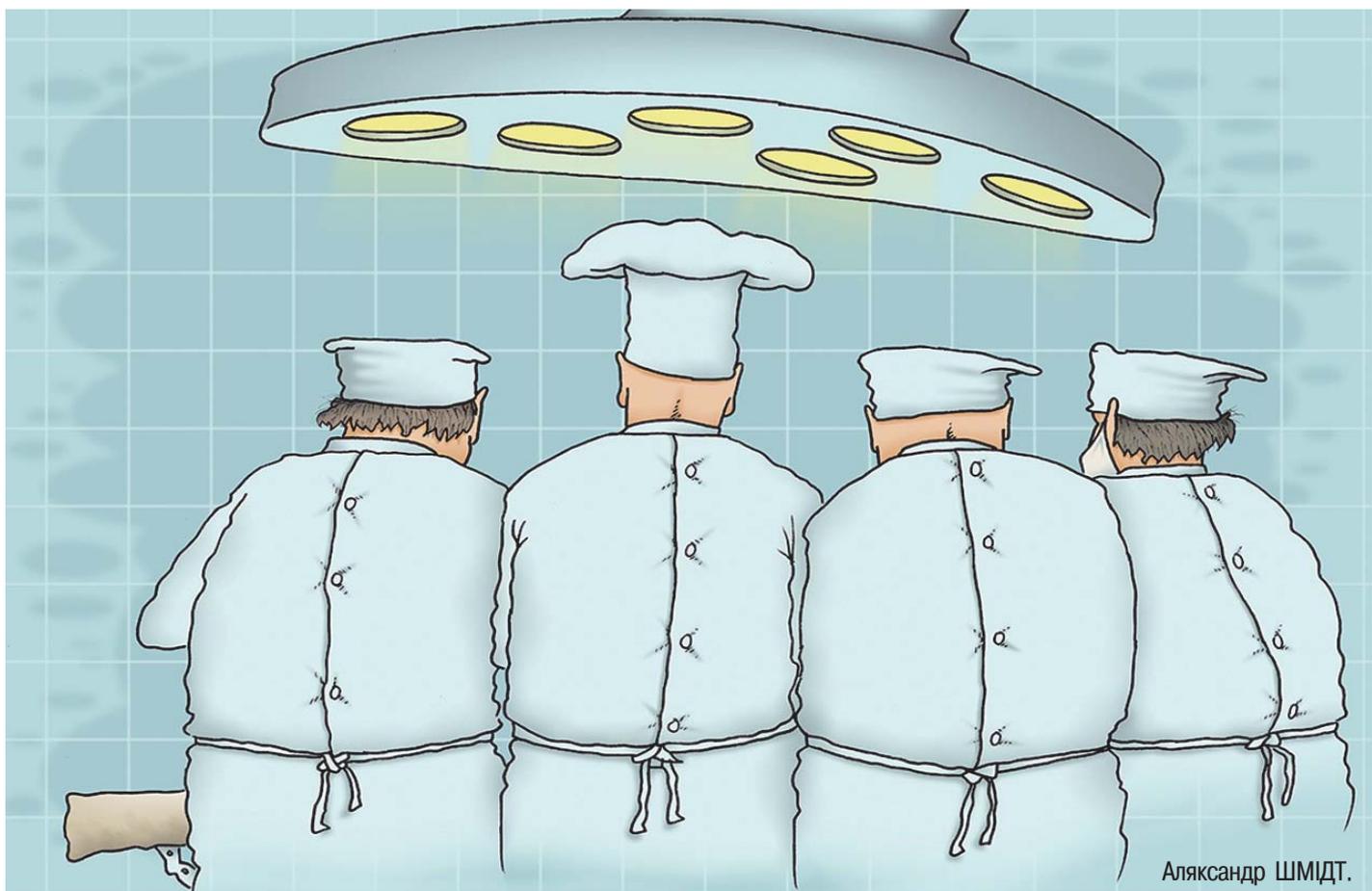
Лявон ЦЕЛЕШ
Танцы ў марцы

Крыжаванка

22-23

Алег КАРПОВІЧ.

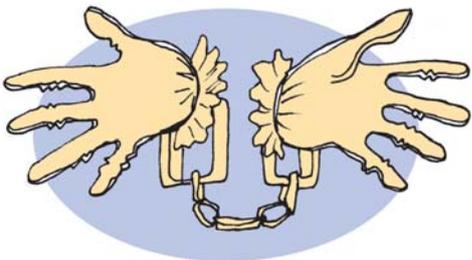
Аляксандр ШМІДТ.

ГОЛКА ДЭРАПЯ

3 фокусамі і без

Брэст. Дырэктар прадпрыемства па аптовым гандлі будаўнічымі матэрыяламі нечакана адкрыла ў сабе талент ілюзіяніста і віртуозна прадставіла кварталны бухгалтарскі баланс за 2016 год. У банку паглядзелі на выдатныя фінансавыя справы фірмы і без лішніх слоў выдалі крэдыт на 190 тысяч рублёў. Між тым, таварыства было стратным...

Кантралёры высока ацанілі здольнасці аматаркі выдаваць уяўнае за сапраўднае і ўзбудзілі ў адносінах яе крымінальную справу. Без усялякіх фокусаў.

Стратная хлусня

Баранавічы. Нездарма сцвярджаюць, што хлуснёй багаты не будзеш. Тым не менш, менавіта такім чынам меркавала разбагацець адна сямейная пара. Муж з жонкай рэгулярна ездзілі ў Латвію і здымалі грошы з банкаўскага рахунку падкантрольнай ім кампаніі, зарэгістраванай у Вялікабрытаніі. Усяго за 2013–2017 гады яны атрымалі 400 тысяч еўра і 140 тысяч долараў. Падатковую інспекцыю ніякімі дэкларацыямі сямейны хаўрус не турбаваў...

Але разбагацець не атрымалася: за хлусню давялося заплаціць і падаткі (больш за 120 тысяч рублёў), і пеню.

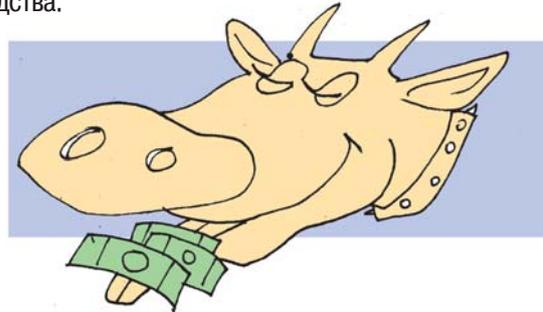
«Дзякуй» і... пачакай!

Гродзенская вобласць. Кажуць, што за «дзякуй» пірага не купіш. А малака?..

Летась за аб'яцанкі-цацанкі дырэктар расійскай фірмы атрымаў ад беларускіх вытворцаў багата рознай малочнай прадукцыі. Ад Дзятлаўскага сыраробнага завода і ваўкавыскага ААТ «Беллакт» – на сумы звыш 10 і 1,7 мільёна расійскіх рублёў адпаведна. Бізнесмен напамілы бог аб'яцаў разлічыцца, але замест грошай даўнія партнёры

атрымалі паведамленне спачатку аб ліквідацыі, а потым і банкруцтве фірмы.

Што ж, няхай ды пачакай – Божа, не дай. Хто ж адкажа за шчодры беларускі малочны «дзякуй», вырашыць следства.

Рамансы і фінансы

Браслаўскі раён. «Мы выбіраем, нас выбіраюць. Як гэта часта не супадае!..» – спявалася ў рамансе «Чорнае і белое». Радкі песні нібы апісваюць гісторыю, якая адбылася з работнікамі аднаго сельскагаспадарчага прадпрыемства.

Дырэктар дзямліў грошы паміж падначаленымі не згодна з адпаведным палажэннем і калектыўным дагаворам, а... як хацеў. Таму адны работнікі атрымлівалі да 100 рублёў, а іншыя мелі добра «павышаную» зарплату. За два гады першыя не далічыліся 80, а другія незаконна атрымалі 10 тысяч рублёў.

Аднак прывыкаць да несупадзення супрацоўнікам больш не трэба: у адносінах кіраўніка ўзбуджана крымінальная справа. Раманс праспяваны...

Па матэрыялах прэс-цэнтра Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь.

Шаноўныя чытачы!

Рэдакцыя часопіса «Вожык» знаходзіцца цяпер па новым адрасе:

220034, г. Мінск, вул. Захарова, д. 19.

Тэлефон: 244-92-37.

Пішыце, тэлефануйце, заходзьце!

Чакаем новых твораў!

Свой астатні грошык
Не шкадуі на «Вожык»,
Бо настрой харошы
Даражэй за грошы!

Сяброўскі шарж
Аляксандра КАРШАКЕВІЧА.

Мікола МЯТЛІЦКІ

ПАПЛАВЕЦ

Той паплавец пад грушамі
Прабег нагамі босымі
Мой час, такі нязмушаны,
Шчэ не прагоркла-лёсавы.

Ён помны мёду сотамі
Здабытага чмялінага
І першай юнай цнотаю
Дзявочай пад калінаю.

Яшчэ ён помны – краскамі,
Што расцвіталі першымі,
І сонца шчырай ласкаю,
Ясенінскімі вершамі.

Капой духмянай сенаю,
Калючаю пакошаю.
І радасцю праменнаю,
І песняю харошаю.

Яе спявала юная
Мая суседка Галачка,
І сэрца ўсімі струнамі
На песню адгукалася.

ПЕРШЫ ГАНАРАР

І я вясковым слыў паэтам,
Пісаў усячыну пра ўсіх,
Па вечарах, звычайна летам,
Чытаў сябрам чарговы «сціх».

І рогат плыў раскатна-гучны,
Грымотна біўся ў вокны хат.
Падлетак, з музай неразлучны,
Я праслаўляў грахі дзяўчат.

Купальнік у адной зацесны,
Парфума ў іншай – уцякай.
У гэтай, вунь, пагляд балесны,
Ну хоць ты доктарку гукай.

Магла, канешне, зацяжараць,
Чахоўскі ўецца кавалер.
На ўроках спіць і толькі марыць,
Як замуж выскачыць цяпер.

А ўчора ж у суседкі Галі
Ля вербаў ніцых і гнілых
Знянацку хлопцы цноту ўкралі
І падзялілі на траіх.

3 65-годдзем Міколу (Мікалая Міхайлавіча) МЯТЛІЦКАГА – вядомага паэта, перакладчыка, публіцыста, журналіста.

Землякі пісьменніка – урадженцы вёскі Бабчын, што на Гомельшчыне, – і падумаць не маглі, што ў хуткім часе Мікола стане вядомым літаратарам і лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь імя Янкі Купалы за кнігу, назву якой дала гэтая самая вёска... Сам жа паэт, захоўваючы ў сэрцы любоў да малой радзімы, прапісаўся ў сталіцы – працаваў карэспандэнтам штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва», рэдактарам у выдавецтве «Мастацкая літаратура», больш чым дзесяць гадоў узначальваў старэйшы літаратурны часопіс краіны «Полымя». І ўвесь гэты час не забываў пра гумар!

Мікалай Міхайлавіч умее дасціпна жартávaць рыфмаваным словам, таму яго вясёлыя вершы так любяць чытачы «Вожыка». Не адмовім ім у задавальненні чарговы раз усміхнуцца, а Мікалаю Міхайлавічу пажадаем яшчэ доўгіх і плённых гадоў жыцця, натхнення і аптымізму!

Вясна была зацёплаю,
І лета са спякотаю.
На тым квяцістым поплаве
Былі спатканні ўпотаікі.

Мая суседка ветлая
Умела цалавалася.
І песня яе светлая
У травах абрывалася.

Мой голас вёў, парыўна-звонкі,
Такое часам выдаваў!
Жыцця інтымныя старонкі
Вачаста-зорка адкрываў.

Ухвальна хлопцы заўважалі:
– Замала «дзеіствующих лиц!»
І шчэ нямала падказалі
3 жыцця вясковага быліц.

Ды вось аднойчы каля хаты,
Дзе жыву каваль, – о, лёс цяжкі! –
Мяне ўзялі ў палон дзяўчаты,
І... захадзілі кулакі.

Трыко імкліва нейк сцягнулі
І галяка – о, сорам вам! –
За плот у крапіву шпурнулі,
Што парасла пякуча там.

Я нёсся садам кавалёвым,
«Удзячны» кожнаму вуллю,
І ў гэты момант быў гатовы
Хоць праваліцца пад зямлю.

І сорам днямі і начама –
Не сверб крапіўны – пёк мяне.
Сябры пацешліва страчалі,
Пыталі: так было ці не?

Дзяўчататам помсціў з творчай сілай,
Паўсюль са мною ахова-раць.
Ды ўсё-ткі духу не хапіла
Пра выпадак той напісаць.

Пагаслі ўжо маленства промні,
І старасць дышае мне ў твар,
Ды я з туюю светлай помню
За вершы першы «ганарар».

Думкі ўбогія

Той, хто ставіць пытанне рубам, сячэ з-за пляча.

Часам чуткі пра чорныя справы шытыя белымі ніткамі.

Замкнуты электраманцёр ніяк не мог наладзіць кантакт з калегамі.

Ці раўназначным будзе абмен, калі хлопец просіць у дзяўчыны рукі, а ўзамен прапануе сэрца?

Здраецца, і шэрая птушка нясе залатыя яйкі.

Даслаў Міхал ШУЛЬГА,
Буда-Кашалёўскі раён,
г. п. Уваравічы.

Сяброўскі шарж **Аляксандра КАРШАКЕВІЧА.**

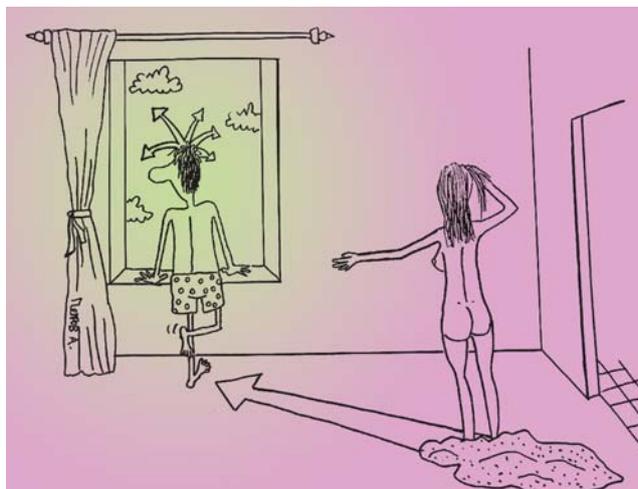
Сваё **70-годдзе** адзначыў пісьменнік, публіцыст, літаратурны крытык, кінасцэнарыст **Уладзімір Пятровіч САЛАМАХА**. На працягу чатырох гадоў (2004–2008) ён быў галоўным рэдактарам «Вожыка», ды і сёння – шчыры сябар выдання. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Нацыянальнай літаратурнай прэміі. Працаваў **Уладзімір Пятровіч** у часопісе «Маладосць», газеце «Літаратура і мастацтва», галоўным рэдактарам выдавецтва «Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі»...

Апавяданні і аповесці пісьменніка прыйшліся даспадобы чытачам у многім дзякуючы выкарыстанню гумару пры абмалёўцы характараў герояў. А мы можам з упэўненасцю засведчыць, што **Уладзімір Пятровіч** – сапраўдны майстар не толькі пісьмовага, але і вуснага гумарыстычнага слова. Слухаючы аповеды-былі з багатага на падзеі жыцця пісьменніка, немагчыма не ўсміхнуцца – так ярка, жыва, дасціпна, вобразна перадае ён сітуацыі і калізіі! Зычым творцы і надалей захоўваць бадзёрасць духу, аптымізм, а яшчэ – выдатную прафесійную форму.

Твор юбіляра чытайце на стар. 6-9.

Аляксандр ШМІДТ.

Аляксандр ПЯТРОЎ.

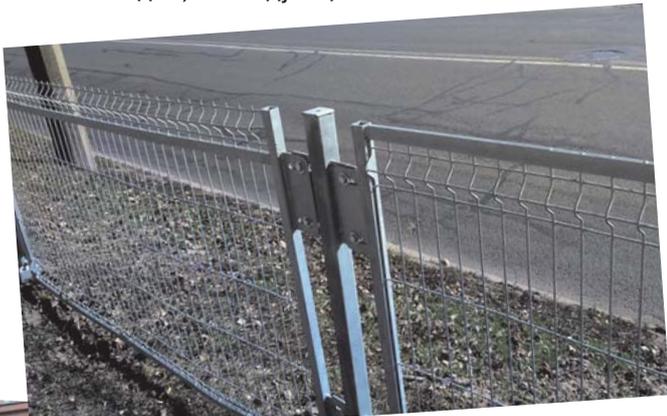
ВОЖЫКУ ПІШУЦЬ...

Добры дзень, дружа Вожык!

Можа, памятаеш гісторыю пра трактар, у якім за-мест шасцерань у трансмісіі стаялі неапрацаваныя «паў-фабрыкаты», а пад рулём ляжала паперка са словамі: «Прабач, брат, план гарэў!..»?

Мне тая прыгода згадалася падчас шпацыру па вуліцы Шаранговіча каля дома нумар 48, дзе колькі месяцаў таму з'явілася вось такая металічная агароджа (гл. фота). Лічы, уся абгародка (секцыі, прынамсі, дваццаць—дваццаць пяць) усталяваная рамкай уніз, а апошня (ці першая?) чамусьці — рамкай дагары. Нейкай тэхнічнай неабходнасці гэткага «перавароту» быццам і не відаць... Цікава, там таксама план гарэў ці што іншае здарылася?

Р. С. Не паверыш, але такі ж плот я ўбачыў нядаўна і каля Акадэміі мастацтваў, на перакрываванні праспекта Незалежнасці і вуліцы Сурганава (гл. фота). Цяпер нават не ведаю, што і думаць...

Сяргей ЛАПЦЁНАК,
г. Мінск.

Прывітанне, даражэнькі Вожык!

У каторы раз пераконваюся, што класіка — вечная. Вось і я адразу ўзгадаў апавяданне Аркадзя Аверчанкі «Невылечныя», калі выпадкова пазнаёміўся з творчасцю беларускага фантаста Алега Рыбачанкі, які шмат друкуецца ў Расіі.

На старонцы аўтара на адным з літаратурных інтэрнэт-сайтаў знайшоў вялізную падборку яго твораў. Пералічваю некаторыя: «Хоттабыч против Игил», «Америка и Третий Рейх», «Флаг Родины Священной», «Сталин в Нью-Йорке — Гитлер в Москве», «Дарт Вейдер бомбит Игил», «Наполеон-Обама», а яшчэ — «Лев-попаданец», «Крокодил-попаданец», а таксама іншыя «пападанцы»: пчала, галактыка, малекула, прусак, кварк...

Анатацыі да раманаў таксама нібы Кукушкін з апавядання рускага класіка пісаў (пунктуацыя аўтара захавана).

«...Дональда гэта задаволіла. І ён разгарнуў абрус-самабор. На ім з'явіліся вытанчаныя стравы і цудоўныя віны. Тут было што з'есці і з чаго падзівіцца. Трамп запрасіў эльфіек да трапезы...» (раман «Касмічныя прыгоды Трампа»).

«...Душа Прэзідэнта Злучаных Штатаў Амерыкі Барака Хусэйна Абама перанеслася ў цела Напалеона Банапарта на 1 ліпеня 1812 года. Цяпер лібералу нумар адзін дзевядзецца пабываць у шкуры вялікага імператара-заваёўніка...» (раман «Напалеон-Абама»).

«...Каб адшукаць ключык да перамогі над шалёным фюрарам, які не ведае межаў сілы, расійскага палкоўніка-інжынера Пятра Дзегцярова ўвасабляюць малекулай ДНК у галаве Гітлера...» (раман «Малекула-пападанец»).

Алег Рыбачанка спрабаваў змяніць тэму раманаў, аднак усё роўна атрымлівалася нешта накшталт «І ўсё закру...» Што тут можна сказаць: сапраўдная фантастыка! Фантастыка — тое, што адны людзі такія творы чытаюць, а іншыя часам нават друкуюць.

Ігар ЖУК,
г. Брэст.

Братка Вожык!

Шчыра скажу, я з зялёным зміем не вялікі сябар. Ну, ведаеш, толькі калі зарплата, ці калі наваселле ў каго, ці пасля лазні... Карацей, рэдка ўжываю. Ды і жонку маю... Але не пра мяне гаворка, а вось пра што.

Пайшоў я нядаўна ва ўніверсам па шкарпэткі, ну, і зазірнуў выпадкова ў вінна-гарэлачны аддзел. І што ўбачыў? Гарэлка «Паветра»! А ўнізе на этыкетцы — слоган: «П'еш як дышаеш».

Медыцына сцвярджае, што дарослы чалавек удыхае паветра прыкладна 23 тысячы разоў у дзень. «Хіба столькі можна выпіць?» — задумаўся я. І тут жа прачытаў ніжэй: «Гарэлка насычаецца паветрам у вадаспадзе, падаючы з пяціметровай вышыні ў купажную ёмістасць. Перад разлівам лёгкая гарэлка «Паветра» адпачывае і дышае

яшчэ на працягу чатырох–шасці гадзін, дзякуючы чаму і дасягаецца выбітная лёгкасць смаку».

У мяне аж у горле перасохла ад такога апісання. Крутнуў галавой: ахвоці мне, побач стаіць іншая бутэлка – «Самагонаў»! А на этикетцы тлумачэнне для пакупніка, што такое дыстыляцыя. Ну, нібыта тэарэтычныя заняткі для будучых самагоншчыкаў. Можна потым, відаць, і практычныя... Навошта наступны раз набываць тое, што можна зрабіць самому?..

Карацей, уцёк я адтуль, ад гэтых спакуслівых назваў, апісанняў ды ўрокаў. А пакуль да выхада пёр, трапіў у парфумерны аддзел. І што ты думаеш, братка? Мне гэтая бутэлочка ледзьве не сама з паліцы ў рукі скочыла! Вось табе і «Сталічная», вось табе і парфум!..

Ледзьве вырваўся з таго ўніверсама, нават пра шкарпэткі забыўся. Удыхнуў на вуліцы свежага паветра ды задумаўся: няўжо нашыя мужчыны сапраўды хочуць толькі гэтага?..

Яўген КАЛЮЧЫ,
г. Мінск.

Шаноўны Вожык!

Я жыву побач з Лошыцкім паркам, з якім звязана шмат легенд. Адны кажуць, што тут можна ўбачыць прывід Ядвісі Кяневіч, жонкі апошняга гаспадара Лошыцкай сядзібы, якая ўтапілася ў 1905 годзе. Другія раяць прасіць шчасця ў заручальнага дуба. Трэція палохаюць гісторыяй пра русалак, што шукаюць жаніхоў у ціхай затоцы каля млына. Чацвёртыя, пачуўшы пра млын, узгадаюць яго абавязковых жыхароў – чарцей – і іх нелюбоў да п'яных. Амагар выпіць бачыць нячысцікаў толькі аднойчы: пасля небараку знаходзяць мёртвым...

Але мне падаецца, што тут хаваецца нешта рэальнае, горшае за неіснуючых істот, – нябачныя мастакі.

На рэштках млына ёсць шыльда з пазнакай, што гэта гісторыка-культурная каштоўнасць. Аднак такая акалічнасць не спыняе «творцаў»: сцены будынка спрэс сапсаваны надпісамі ды малюнкамі.

Некранутых камянёў застаецца ўсё менш. Вось і свежы надпіс з абрысамі елачкі: хтосьці прывітаў 2019 год. І гэта яшчэ далёка да доўгіх цёплых летніх вечароў...

З такімі людзьмі і нячыстай сілы не трэба. Яны самі любое месца, дзе знаходзяцца, могуць апаганіць.

Ганна СКОРЫЧ,
г. Мінск.

Уладзімір САЛАМАХА

«Трынкен шнапс, гармонік шпілен...»

1

Жыў у нашай вёсцы Ілля. Гадаваўся бязбацькавічам. Як толькі хлопчык нарадзіўся, яго бацька, нейкі гарманіст-прыблуда, што год таму невядома адкуль з'явіўся тут і прыстаў да сіраты, маладзенькай, той і васьмянцацаі не было, Палінкі, раптоўна збег ад яе, нават не прыхапіўшы свайго абшарпанага гармоніка. Менавіта іграй на тым гармоніку валацуга ачмурыў няшчасную. Пагаворвалі, што музыка нібыта раней служыў недзе артыстам, а ці так тое ці не – хто праверыць. Адно вядома, што Палінка, як здурнелая, на першай жа вечарынцы, ледзь той паманіў красуню, кінулася ў яго абдымкі, быццам у пролабку. Ды не доўга яна з ім мілавалася: нарадзілася дзіця, яшчэ ахрысціць не паспелі, а «артыста» і след прастыў. Казалі, што перад гэтым п'яны плявузгаў мужчынам, што яго таленту патрэбна прастора, новыя ўражанні. На гармоніку іграў і спяваў: «Здрастуй, дарога длінная, Здрастуй, зямля цалінная...» А неўзабаве – шукай ветру ў полі... Вырашылі, што ён з'ехаў на цаліну. Хаця якая розніца куды? Знік з вёскі музыка з завітым аўсяным чубам. А ў чубе тым ой як хораша тырчала якая-небудзь кветка: калі летам, дык жывая, а ў не сезон – засушаная. Мала што сам збег, дык зманіў з сабой мясцовага мужчыну Аляксея Грузда. Той, гіцаль, таксама пакінуў дзіця – хлопчыка Віціка.

Пагаравала Палінка, пагаравала, ды што рабіць, трэба ж неяк жыць, сына гадаваць, пайшла рабіць на ферму даяркай. Хлопцы вясковыя, хоць і дужа прыгожая яна была, падсміваліся з маладухі, маўляў, кінулася на прыблуду, дык гаруй цяпер. Добра, што яшчэ дзіця не ў прыполе знайшла, як-ніяк, мужам кучаравы лічыўся... Сур'ёзна яны да Палінкі не ставіліся. Здаралася, які кавалер спрабаваў ноччу грукаць у яе дзверы, але атрымліваў ад варот паварот. Не, ніхто не мог на жанчынку кепскага слова сказаць. Не гуляла ні з кім. Можна, чакала, што кучаравы вернецца, а можна, апёкшыся, вырашыла, што досыць ёй адной ганьбы. Усё адно, здаралася, кабеты іншы раз,

нечага раззлаваўшыся, кідалі жанчынцы ў вочы: «Дзіця нагуляла...»

І зрабілася Палінка нелюдзімай, усё з сынам ды з сынам. А той рос абібокам. Маці не прывучала да працы. Усё рабіла сама. І надта ж паганым расло хлапчанё. Якую толькі шкоду ні рабіў Ілля: і яблыні вяскоўцам аблатошваў, і спелья клубніцы вытоптаў, і яйкі на курасаднях краў – пальцам не кранула сына: «Сірацінка ж пры жывым бацьку...» І вучылася тая сірацінка праз пень-калоду. А Палінка адно гаворыць: «Няхай: няздатны да навукі, затое як на гармоніку грае, не горш за бацьку. Усё, што толькі пачуе па радыё, тут жа з заплюшчанымі вачамі сыграе. А калі перадаюць, ну, як яе, тую музыку, што «блынь-блынь-блынь...» Ага, класічную, дык тады яго ад таго радыё за вушы не адцягнуць. Але, што праўда, то праўда: не дужа любіць польку, падэспань ці кракавяк... Ну тыя ігрышчы, пад якія ў нас на гулянках скачуць. Хаця і бацька не дужа такое любіў...»

– А іграў жа, – казаў хто-небудзь.

– Іграў. Карміла ж...

– Гэтую «блынь-блынь-блынь» няхай у горадзе слухаюць: там жа культу-у-рныя! А нам і полька, і падэспань, і кракавяк добра...

І сапраўды, Ілля, яшчэ калі самага з-за гармоніка не было відаць, так лоўка расцягваў мяхі ды перабіраў па гузіках пальчыкамі, што мала хто, слухаючы, як ён грае, мог

утрымацца, каб не прытопнуць нагой альбо не зацягнуць песню.

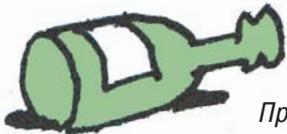
«Арыст, адным словам, арыст», — яшчэ тады, калі хлопчык толькі пачаў здзіўляць вяскоўцаў сваім талентам, зазначыў конюх Росцік Раманоўскі, сухенькі, аршын з шапкай мужчынка, але чалавек бывалы і паважаны. Дзіва што: Росцік, былы кавалерыст, адзіны з вясковых франтавікоў, як сам хваліўся, даскакаў (правер паспрабуй) ажно да Берліна, бачыў і чуў, што і пачым там, у Еўропах.

Гаварыў так Росцік, і папярэдзваў:

— Вядома, калі галава на плячах, а не сядалішча. А то іншы, як той казаў, быў бы папом, ды галава кляпом...

Пры чым тут такая прымаўка, ніхто асабліва не задумваўся: кажа чалавек, няхай кажа...

А Ілля рос. Сталеў. Тут, ды ў навакольных вёсках усё больш набываў сабе славу сапраўднага музыкі, да якога ўсім (а іх усяго было двое дзядкоў) мясцовым гарманістам, як да месяца: рыпаюць невядома што, нібы на калёсах па брукаванцы тарабаняць. А гэты толькі возьме ў рукі інструмент, схіліць галаву да мяхоў — гармонік і заспявае, і заплача. А калі Ілля ў гуморы, дык яго «тулка» такое выкажа, што няма паратунку, як хораша... І дзе толькі якая гулянка — давай Іллю з гармонікам!.. На вяселлях іграў, на провадах у войска, радзінах, і нават на пахаваннях. На вяселлях, провадах і радзінах дык тое, што падабалася вяскоўцам. А вось на пахаваннях (толькі тых вяскоўцаў, хто раней меў хоць якую пасаду ў калгасе: заслужыў, як жа такога без музыкі праводзіць у апошні шлях?) тое, што загадваў Росцік. А загадваў ён іграць такое, ад чаго бабулькі пляваліся. Росціка яны называлі антыхрыстам і прасілі Усявышняга, каб дараваў Іллі, неразумнаму дзіцяці, чужы, перакінуты на яго грэх. Росцік жа тлумачыў мужчынам: «Трэба іграць такое, каб кожнаму чалавеку любой чужой нацыі было зразумела: памерла персана, для якой усе людзі — браты!» (Якой чужой нацыі людзі ў вёсцы?.. Але ж не быў бы то Росцік...) І ўсюды музыканту — чарачку, другую, трэцюю... Так і не заўважылі, як паступова спіўся Ілля. Спахапіліся аднойчы, як у пару восеньскіх вяселляў ехалі на вазку ў суседнюю вёску ў сельсавет распісаць маладых: Печаневага Валіка і Сідоркіну Вальку, Іллёвых аднакласнікаў. Ехалі, галёкалі, абдымаліся, цалаваліся. Росцік то прыспешваў парку кабылак, калі дарога была добрая, то прытрымліваў на калдобінах, а як выехалі з лесу на асфальт, пагнаў галопам ды запатрабаваў: «Ану-тка Ілля, урэж польку!» А той не ўрэзаў. Вось табе навіна: аслухаўся, ці што?.. Росцік спыніў кабылак, запражаных у вазок. Агледзеліся — няма музыкі. «Н-да, — знікавеў Росцік, пацёр рукою ўзмакрэную лысіну, крыху памаўчаў, затым нечакана выдаў:

Працяг на стар. 8-9.

*Трынкен шнапс, гармонік шпілен,
Ілля ляснуўся з кабылен...*

Ляснуўся, дык ляснуўся. Зарагаталі, маўляў, не трэба было загадзя наліваць яму. Але хіба не нальеш, калі калаціўся як асінавы ліст? Інструмент жа не слухаецца, бо рукі трасуцца. Загудзелі, загалёкалі: аказваецца, усе ведалі, што цвярозы Ілля ўжо даўно не іграе. Але маўчалі: няма ўжо ў акрузе музыкі, акрамя Іллі: тыя двое дзядкоў, што так-сяк некалі рыпалі на гармоніках, ужо адышлі ў лепшы свет.

Вярнуліся, знайшлі сярод лесу Іллю: без гармоніка, выкачаны ў гразі ледзь цягнуўся па дарозе. «Дзе струмент?! – трос яго за грудкі Росцік. – Якое ж вяселле без музыкі!?!»

Якое, якое... Такое... Гармонік не знайшлі – ці мала хто прайшоў-праехаў па той дарозе – Іллю грэблівая адштурхнулі: артыст з пагарэлага тэатра – ды пагналі кабылак да сельсавета...

І стаў пасля таго Ілля нікому не патрэбны, акрамя маці. Тая працавала на ферме, як і ўсе даяркі, рукамі даіла кароў. І ў няпоўныя сорок гадоў выглядала на ўсе шэсцьдзесят. Сын зусім не слухаўся яе, адбіраў заробак. Прапіваў. А калі не аддавала, біў бедалагу. Паліна ўтойвала гэта ад людзей. А калі тыя бачылі, што яна прыкрывае твар хусткай, здагадваліся, чаму. Але чым ты ёй дапаможаш? Казалі, што сама вінавата, як сын малы шкоду рабіў, ніколі на яго не насварылася, не шлёпнула.

Ілля днямі бадзяўся па вёсцы. Цікаваў, дзе б гэта расстараяцца хоць якой гары выпіць. А хто яму за так налье? Тут, браце, як казаў Росцік, за так ніхто табе на руку не плюне. У вёсцы пазаставаліся адны старыя ці па-

жылыя жыхары. Маладыя, хто не зломак, і нават нягеглікі, даўно ў горад з'ехалі. А горад што? Ён, браце, разважаў той жа Росцік, ненасытны. Ён падбірае ўсіх, нават тых, хто ў вёсцы, як кажуць, «ні ў салдаты, ні ў матросы, ні падмазваецца калёсы». Вунь колькі там такіх гальштукі паначэплівалі, капелюшы пананулі ды памянлі якую-небудзь крыўдную, але трапную вясковую мянушку на імя па бацьку! Той жа, напрыклад, Пецька Даўгатовіч, Іллёў аднакласнік, сябрук, з якім, здаралася, чаркаваў і якога змалку звалі Вазгрывы, хваліўся, што стаў Мікалаевічам. Аказваецца, неяк уплішчыўся на завод. Нядоўга гайкі круціў – і яго – у брыгадзіры!.. Так што і табе, Ілля, трэба ўзяцца за розум ды ногі ў рукі – і ў горад. Глядзіш, справа набудзеш, ажэнішся, ачалавечышся.

Ілля не слухаў. Мабыць, у яго ў галаве было адно: дзе б выпіць. За так. Хто, глядзячы, як ён пакутуе, наліваў. Хто не адчыняў дзвярэй, хоць ты лоб аб іх размаляці! Але ж шкадавалі ўсе: на вачах гіне... Трэба ж нешта рабіць, неяк дапамагчы яму. Справай бы заняць, ці што. Але якой, калі Ілля нічога не ўмее рабіць, акрамя як на гармоніку іграць? У поле яго на трактары не зацягне, гной капаць ён табе не будзе, ды і з сякерай нікуды не пойдзе. Але вось падварнулася справа: памёр стары Хілька. Бяскрыўны чалавек, бабыль, прыродай пакрыўджаны – нярко, вартаўнік на ферме. Быў яшчэ адзін абавязак у Хількі: некалі навучылі яго ўключачь і выключачь насос на воданпорнай вежы. Вежа тая давала ваду ферме, а заадно і вёсцы.

Так і апынуўся Ілля пры справе. Займеў закуток на ферме. Прывалок туды старую раскладушку. Кінуў на яе сена – спі, кум караю! А раніцою, як праспішся, тэпай у прыбудоўку да фермы, дзе стаіць насос, манометр ды дзве кнопкі на шчытках: «УКЛ» і «ВЫКЛ». Вось дзе хавалася цяпер гарэлкавая жыла для Іллі. Трэба выпіць: вадакачка не працуе. Значыць, няма вады ў хатах.

Людзі да Іллі: «Што здарылася?» – «Што, што, тэхніка старая, паламалася. Трэба рамантаваць, але...» Разумелі, налівалі. А Ілля ўсё больш натурыйся: давай, давай... Паступова так усім абрыд, што пачалі вяскоўцы раіцца, як ад яго пазбавіцца. Росцік прапаноўваў напісаць пісьмо ажно ў сталіцу, каб Іллю выслаці з вёскі. Нехта казаў, што трэба яго адправіць на кадзіраванне, маўляў, ёсць такое лячэнне. Хтосьці прапаноўваў здаць на «хімію» – няхай, там за яго возьмуцца як след.

Здарылася так, што гэтую размову каля магазіна пачуў Мішка Каменьчык, участковы. Раней Мішка сюды рэдка заглядваў – усё шастаў па іншых вёсках, вялікіх, людных. Зараз ён быў чамусьці ў цывільным і на падпітку. Уступіўся за Іллю:

– Цемната, – асадзіў ён Росціка. – Выслаць... Мы што, пры царскім рэжыме? А ён што, палітычны? Праўда, ссылалі і пры «бацьку ўсіх народаў». Хаця таксама не п'янтосаў.

– Але, – не здаваўся Росцік, – і мы газеты чытаем. І тэлевізар глядзім. Ведаем, сашлюць каторага пры

цары – пасля ён – вялі-і-кі чалавек! Праўда, пры «бацьку ўсіх народаў» ніхто з нашай вёскі, каго саслалі, назад не вярнуўся. А якія ж гэты гаспадары былі! Жылі са свайго мазала.

– Што ты раўняеш? Хіба нашы пілі ці ў палітыку лезлі? – абурыўся нехта.

– Дык што ж рабіць? – казаў Росцік. – Няўжо нельга прыструніць боўдзілу? Можа, усё ж сілком закадзіраваць? Ці чым прыстрашыць. А калі яго на «хімію»?

– Сілком нікога не перавыхаваш, – уздыхнуў Мішка. – А кадзіраваць – ведаю з уласнай практыкі – пустое.

– А ты што, кадзіраваўся? – не сунімаўся Росцік.

– Яшчэ чаго! Я дапамагаў аднаму старшыні перад сяўбой везці механізатараў у горад на кадзіраванне. Дзе там! Старшыня нават паказваў асабісты прыклад, сам першы закадзіраваўся, затым заводзілі па адным хлопцаў. А яны – выйдзе каторы ад урача і тут жа замочыць гэтую акцыю. А вось хто сам за розум возьмецца, з таго толк. А каб чалавека на «хімію» адправіць, трэба суд. Тут, браце, трэба каб было зафіксавана злачынства.

– Дык што ж нам рабіць?

– Эх, жаніць бы яго! – параіў нехта. – Ды каб жанчына такая трапілася, якая б Іллю – у барановы рог! Ёсць жа бабы, што так сцісне мужыка – не прадыхнуць: паспрабуй пры такой папіць...

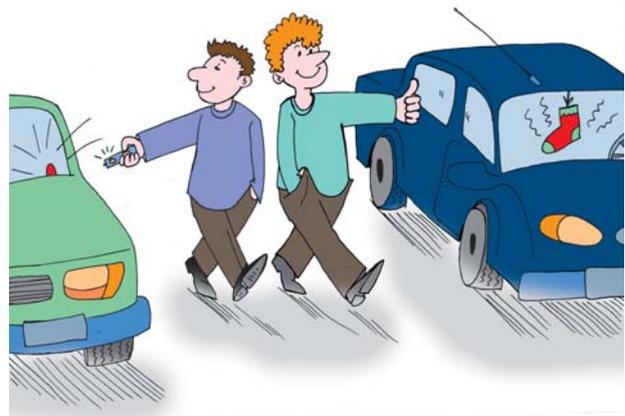
Ці праўда ці не, казалі, нібыта Пецьку Ката такая падбрала. Пра Пецьку ўсяго, што ведалі, дык тое ж самае: часцяком выпіваў з Іллём, пакуль боўтаўся без справы ў вёсцы. Можа, таксама спіўся б, але ці то хто надавуміў, ці сам за розум узяўся – гадоў пяць таму з’ехаў у сталіцу. Ад’язджаў з худзенькім цалафанавым пакецікам у руках, у картовых штанах, абдрыпанай куртачцы. А зараз, як плявузгала Росцікава дачка Манька (яна ў горадзе замухам за нейкай шышкай), прыжаніўся, вылюднеў. А чаму? Ды нібыта Пецькава краля з яго вяржоўкі віе. А як інакш з такім?

– Ажаніць? – зарагатаў Росцік. – Хто за такога пойдзе? Ды і дзевак у нас – як буран выкаціў. Хіба што Каця-крамніца. Але ж яна хоць і пярэстарка, а за такога ашавурка, як Ілля, не пойдзе. Манерная жанчынка, кажа, мне хаця б якога настаўніка, ці ахвіцэра, не менш. А так...

Працяг у № 5 за 2019 год.

Пётр КОЗІЧ.

Анастасія СКАРКО і Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Уладзімір ЧУГЛАЗАЎ.

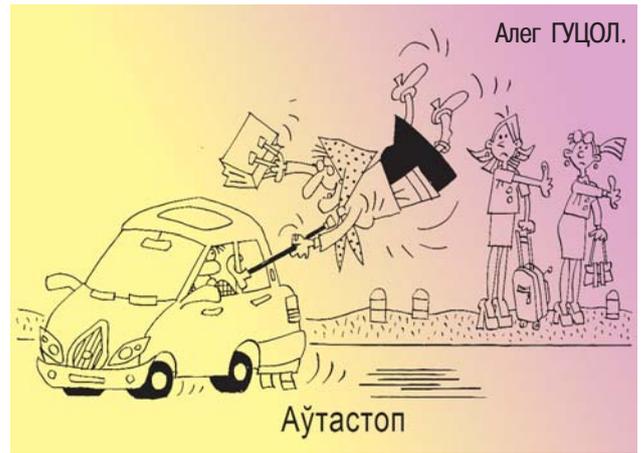
Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ і Міхась СТЭФАНЕНКА.

Віктар КОХАН.

Юрый МІХАЙЛАЎ.

Віктар РЭЧЫЦ

ЖЫВАЯ ДАВЕДКА

Пасля выпіскі стралой
 Выскачыў з палаты.
 Ледзь не падбегам гатоў
 Сам ляцець дахаты.

Трэба вопратку забраць,
 У падвал спусціцца.
 Ды не хоча аддаваць
 Рэчы маладзіца.

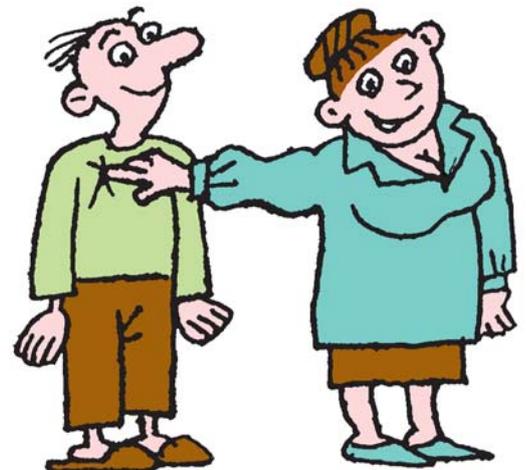
Заяўляе так яна:
 – Мілы чалавеча,
 Скуль магу дакладна знаць,
 Што тут – вашы рэчы?

Медыцынскую сястру
 На пасту знайдзіце.
 І даведку з яе рук
 Хутка прынясіце.

Я крыху знікавеў,
 У вачах – здзіўленне:
 Падымацца зноў наверх,
 Бегчы ў аддзяленне?

Ліфт, папраўдзе, на хаду,
 Дабяруся шпарка.
 Чартыхаюся. Іду.
 Раптам – санітарка.

– Рая, мілая, пацвердзь:
 Я лячыў тут сэрца!
 – Гэта праўда Янак Верць! –
 Крыкнула ў акенца.

Гаршчок на гліну

Асіповічы. Нездарма кажуць: хто п'е, той гаршкі б'е. А хто і рэжа колы ў аўтамабілях, як нецвярозы малады чалавек пасля сустрэчы з сябрамі. Былі пашкоджаны 14 машын.

Аператыўнікі хутка затрымалі хулігана, нібыта футбольнага балельшчыка і сапраўднага ультрас, прыхільніка ідэй нацызму. Дарэчы, ён ужо не раз адказваў за нацыяналістычную і экстрэмісцкую дзейнасць.

На гэты раз у адносінах «звышчалавека» ўзбудзілі крымінальную справу. Змяніў гаршчок на гліну...

Каму ўдача...

Чачэрскі раён. Памятаеце крылатую фразу кватэрнага злодзея Жоржа Міласлаўскага «Гэта я ўдачна зайшоў!» з фільма «Іван Васільевіч мяняе прафесію»? Вось і міліцыянеры завіталі да беспрацоўнага вяскоўца, каб адшукаць у яго дома самагон ці брагу, а знайшлі... наркатычнае зелле.

Што ж, каму шанцаванне, а каму пакаранне.

Геракліт не памыліўся

Наваполацк. Геракліт сцвярджаў, што ў адну раку нельга ўвайсці двойчы. А вось тры аферысты задумалі прадаць чужую машыну другі раз. Па плане, адзін з іх прадаў аўто (і пакінуў сабе копію ключоў), другі – знайшоў выканаўцу, слесара СТА. Машыну ўкралі, схавалі на прыватнай станцыі, а затым перагналі ў гаражны кааператыў. Там ужо чакалі перакупшчыкі, каб пасля здзелкі збыць аўто ў Расіі...

Махляры ўжо прыцягваліся да адказнасці за злачынствы ў сферы аўтабізнесу. Словам, двойчы ўвайсці ў адну раку нельга, а вось адказваць за свае аферы даводзіцца кожны раз.

Па інфармацыі прэс-цэнтра Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь.

Далажыла ўсё як ёсць
Маладзіцы Рая.
І пачулі мы: «Сваё
Хай ён забірае».

– Дзякуй, Рая, памагла, –
Ажывіўся зноў я. –
Ты даведкаю была
У мяне живою!

Вінаваціць Франца Ала,
Нібыта яго віна:
Не яна шлюб скасавала,
Разбурыла не яна.

Цяжка быць у захапленні,
Як на Алу паглядзець:
Нехайна так адзенне
Падабраць патрэбна ўмець.

Можа, проста ў шафе пуста?
Не, не пуста, бачыў сам.
«Для каго я буду з густам
Апранацца, як мадам?»

Франца лаяла няспынна,
Наравіла павучаць,
Бо лічыла: не павінна,
Маючы язык, маўчаць.

Пахваліць не ўмела мужа,
Далікатнасць праявіць.
«Хай лайдак спярша заслужыць!
Буду языком мянціць...»

Франак не стрываў цкавання,
Мусіў крок зрабіць назад.
Адкажыце на пытанне:
Хто ж у гэтым вінават?

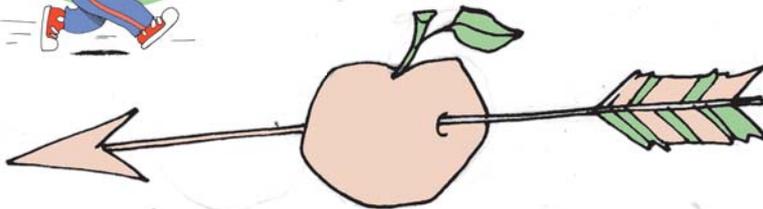

**ХТО ПРЫНЁС У ДОМ
РАЗВОД?**

Франц і Ала развяліся,
А жанчына ўсё кляне:
– Каб ты, Франак, праваліўся!
Ой, паплачаш без мяне!

СТРАЛЯЦЬ — ДЫК СТРАЛЯЦЬ!

СТРАЛЬБА (КУЛЯВАЯ І СТЭНДАВАЯ)

...На гарышчы шматпавярховага дома ляжыць у засадзе кілер з вінтоўкай. Раптам з'яўляецца іншы чалавек. Моўчкі ўладкоўваецца каля суседняга акенца, дастае сваю «снайперку»... Пераглянуліся, прыцэліліся, пераглянуліся. Чакаюць...

Першы не вытрымлівае:

— Слухай, можаш паказаць фота кліента?

Другі павольна дастае з кішэні здымак, працягвае яму. Паўза...

Першы — з глыбокім здзіўленнем:

— Гэта ж наколькі трэба не любіць чалавека, каб так перастрахоўвацца!..

Навошта так сурова, спытаеце? Ну, ведаеце, на першы погляд менавіта стральба мала чым нагадвае ўласна спорт. Нерухомая поза — вока не міргне, амаль непрыкметныя, скупыя рухі, ды на адным мес-

цы: прыцэл павінен быць дакладны!.. Малавата дынамікі для спартыўнай барацьбы, ці не так?

Але, як кажуць, стральбе ўсе ўзросты пакорныя! Сталюць усе: жанчыны — вачыма, мужчыны — цыгарэты. Страляюць у кіно, у тэатры і нават у мультфільмах. А што рабіць? Хіба дарэмна містэры Кольт і Маузэр, таварышы Сцечкін і Калашнікаў вынаходзілі сваю зброю?

Дарэчы, вы ведаеце, што легендарны пісталет Мікалая Макарава стаў у свой час першай агнястрэльнай зброяй, якая пабывала ў космасе? Так-так, яшчэ на савецкім касмічным караблі «Усход» менавіта ён, ПМ, быў уключаны ў стандартны камплект маёмасці касманаўта! Навошта? Ну, вы наіўныя: хто ж выходзіць у адкрыты космас з голымі рукамі?..

«І тут баец успомніў, што ў кішэні ў яго вінтоўка!..»

Са школьнага сачынення

Стральба — гэта не паляванне, калі па дзікай жывёле ў лесе бабахваюць з двух ствалоў. Хоць, зрэшты, і паляванне таксама можа ператварыцца ў сапраўдны спорт, калі патроны ўжо скончыліся, а дзік — цэлы і здаровы. Прывітанне, марафон на доўгую дыстанцыю!

Таму факт ёсць факт: стральба — гэта спорт. І спорт алімпійскі: спаборніцтвы па кулявой стральбе былі ўключаны ў праграму Алімпійскіх гульняў яшчэ ў 1896 годзе ў Афінах, а праз год пачалі праводзіцца і чэмпіянаты свету. Каманда СССР упершыню прыняла ўдзел у Алімпіядзе толькі ў 1952 годзе (Хельсінкі, Фінляндыя). Ну, а беларусы (у камандным саставе зборнай Саюза і пазней) не аднойчы выйгравалі і золата, і срэбра, і бронзу. Хто гэтыя героі? Ды, калі ласка (назваю па памяці): Аляксандр Газаў, Канстанцін Лукашык (17-гадовы навучэнец Гродзенскага электратэхнічнага ліцэя, які атрымаў заслужанае золата па кулявой стральбе на Алімпіядзе-1992 у іспанскай Барселоне), Аляксандр Кядзьяраў, Ігар Басінскі, Сяргей Мартынаў... А яшчэ нашы любімыя снайперкі — Ірына Шылава (залаты медаль у Сеуле, Паўднёвая Карэя, 1988 год) і Лаліта Яўглеўская, цяперашнія фаварыткі Вікторыя Чайка (пнеўматычны пісталет) і Марыя Мартынава (пнеўматыка і «мелкашка»), дачка алімпійскага чэмпіёна Сяргея Мартынава!

Алег ГУЦОЛ.

Карацей, запісвайце: 22 і 28 чэрвеня 2019 года вас чакае мінскі Спартыўна-стралковы комплекс імя маршала С. Ці-машэнкі. Самі ўсё ўбачыце. Ды і кошт білетаў на спаборніцтвы па кулявой стральбе – нейкіх 7–15 рублёў. Абавязкова схадзіце!

Птушачку ўсё-ткі шкада...

Мяркуючы па звестках з гісторыі, з чаго толькі не палілі раней на сусветных Алімпіядах! Са стандартнага ці двубойнага пісталета, з рэвальвера, са звычайнай стрэльбы, з армейскай ці малакалібернай вінтоўкі... Што толькі ні дзіравілі пры гэтым: самапальныя мішэні, малюнкі беглых аленьяў-казуль-дзікоў, а таксама гліняныя фігуркі (у выглядзе, зразумела, братоў нашых меншых)...

Здаралася, што смалілі нават у жывых птушак. Так, у 1900 годзе ў Парыжы цэлае трыя тагачасных медалістаў падчас спаборніцтваў падстрэліла аж 59 галубоў, чым выклікала бурную незадаволенасць мірных грамадзян.

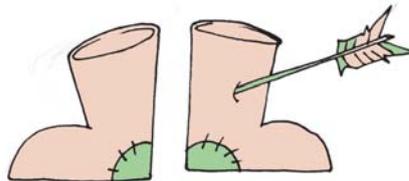
Неяк за відавочную жорсткасць стэндавую стральбу нават выключалі з праграмы Алімпійскіх гульняў!.. Аднак з часам чалавек дадумаўся замяніць безабаронных небарак-галубкоў на адмысловыя «лятучыя сподачкі» – і людзі зноў пачалі падцягвацца на рыбуны...

СТРАЛЬБА З ЛУКА

Нагаварыў мех і торбу, ды ледзьве не забыўся расказаць яшчэ і пра стральбу з лука. Няхай мне прабачаць і грэцкая багіня Артэміда, і адважны абаронца бядноты Робін Гуд, і Чынгачгук (са сваім «бацькам» Джэймсам Феніморам Куперам), і Легалас (з Джонам Р. Р. Толкіенам), і югаслаўскі акцёр, «сусветны індзеец» Гойка Міціч, а таксама жыхары цэлай краіны Бутан, дзе стральба з лука з даўняга часу з'яўляецца нацыянальным відам спорту.

А яшчэ менавіта да стральбы з лука ўпершыню былі дапушчаны прадстаўніцы прыгожай паловы чалавецтва! Так-так, у 1904 годзе на летніх Алімпійскіх гульнях у амерыканскім Сэнт-Луісе лучніца

Эліза Поллак атрымала першую жаночую перамогу ва «ўмелым нацягванні цецівы і дакладным стрэлапусканні». Кабета стала чэмпіёнкай у камандным першынстве і выйграла дзве бронзавыя ўзнагароды ў індывідуальных спаборніцтвах. І было ёй усяго нейкіх 64 гадоўкі...

Падстрэліў...

(Рэальная, вясёлая і не спартыўная гісторыя)

У адным правінцыйным тэатры ставіўся спектакль, у якім быў такі момант: князь страляе ў гару – і неўзабаве да яго ног валіцца птушка, працятая стралой. Птушку тую скідваў адзін дзядок, рабочы сцэны, узлезшы папярэдне на тэатральныя антрэсолі. Але там было так цёпла і ўтульна, што аднойчы дзядуля папросту заснуў. Ну, узрост усё-ткі...

І вось ідзе спектакль. У патрэбны момант князь дастае стралу і пускае яе ў гару... Нічога, зразумела, не адбываецца. Акцёр, робячы выгляд, што так і павінна быць, выпускае другую стралу... Ізноў цішыня. Тады князь дастае трэцюю стралу, доўга-доўга цяляе, страляе... З неба валіцца валёнак. Заслона...

**Вядучы рубрыкі аматар спорту
Аляксандр ЗОТАЎ.**

Працяг у наступным нумары.

Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ.

ПРЫПЕЎЖІ

Як была я маладой,
Хлопцы да мяне гурбой.
А на пенсію пайшла –
Нават дзеда не знайшла.

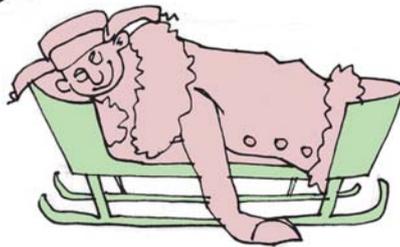
* * *

Пра Івана ходзіць слава,
Што кахае моцна Клава.
Толькі вось за што кахае –
І сама яна не знае.

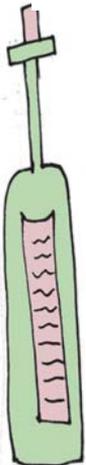
* * *

У пасёлак наш на днях
Сват прыехаў на санях.
Так, нябога, хваляваўся,
Выпіў – і ў санях застаўся.

* * *

Нашай фірмы кіраўнік
Нечакана дзесьці знік.
Мы яго шукалі тыдзень,
Ён жа піў у бары, злыдзень.

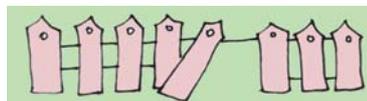

* * *

Як Арцём мяне кахаў –
Ў маёй хаце прападаў.
А як пакахаў Арыну –
Прэцца да яе ў адрыву.

* * *

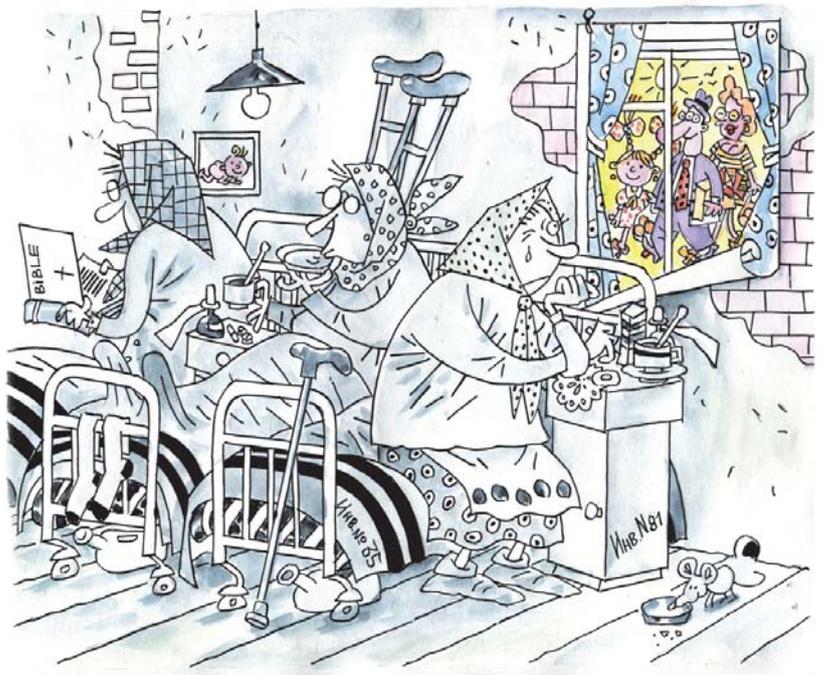
* * *

Неяк ранкам у суботу
Плёўся Янка на работу.
Ў галаве – пчаліны рой:
Тыдзень цягнуцца запой!

Неяк днямі мы на сходзе
П'янству гаварылі «годзе».
Як з рашэннем тым змірыцца?
Вырашылі ўсе... напіцца!

Праспяваў Віктар ЛОУГАЧ,
Гомельская вобласць,
г. п. Акцябрскі.

Алег ГУЦОЛ.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ і Ганад ЧАРКАЗЯН.

ЯЖ ТАДОРКА ПАРАСЯТ ДЗЯЛІЛА

Раіса ДЗЕЙКУН

Быль

Аднойчы мае знаёмыя, якія нядаўна пажаніліся – Аркадзь з Кацярынай – прыехалі да яе бацькоў у вёску. Тыя, вядома, адразу дарагіх гасцей пасадзілі за стол. А на стол – усё лепшае: і саленні-марынаванні, і булчкі-пернікі, і, вядома, скварка з чаркай. А пах... Акно расчынена – на ўсю вуліцу!..

Не паспелі госці за сталом уладкавацца, як у хату ўляцела суседка, сваячка Тадорка (тая, што дзясятая вада на кісялі). Ну, што ж, і яе за стол запрасілі: «Сядай і ты, Тадора, радасць у нас!»

Сказаўшы гэта, Аркадзеў цесць падсунуў жанчыне крэсла бліжэй да стала ды чарачку наліў.

Выпіла жанчына, расчырванелася, хустку скінула. Вочы яе заблішчалі, па сталю шырачы, выглядваючы, дзе што смачнейшае стаіць. А тады і кажа:

– У мяне ж, людцы, надоечы свіння апарасілася! Вось я і забеглася, каб параіцца, як парасят падзяліць ды нікога не пакрыўдзіць?

– Ну, гэта ты сама вырашай, – спакойна адказала Аркадзева цешча. – Ты ж гаспадыня.

– Але, – нібы пагадзілася з ёй Тадорка. – Вось і думаю, як.

Яна раптам узняла левую руку і пачала на правай загінаць пальцы:

– Ганьцы, дачушцы – парсючок... Нюрцы, дачушцы – таксама парсючок... Вам, дарагія мае суседзі – свіначка, такая поўненькая, ружовенькая... Брату Хведару – таксама свіначка, праўда, худзейшая... І сястру

сваю Параску не пакрыўджу – парсючок ёй... – Тут Тадорцы не хапіла пальцаў і яна з левай рукі перайшла на правую, ласкава паглядзела на маладых. – А табе, Кацярына, і твайму чалавеку – ажно двое парсючкоў. І дзеткам вашым...

Аркадзеў цесць, слухаючы Тадорку, задаволена заўсміхаўся, зноў наліў ёй чарачку, а цешча падсунула талерку з каўбасой: «Частуйся, Тадорка, не саромся, частуйся...» А ў хаце, нібыта песня, усё чулася: «Парсючок, парсючок, свіначка...»

– Але, дзеткам вашым... – выпіўшы чарговую чарку і прыкусіўшы, працягвала загінаць пальцы на правай руцэ Тадорка.

– Цётка, – раптам перабіў яе Аркадзь, – а колькі ж свіння парасят прынесла?

– О, Аркадзька, ажно пяцёра!

– Дык тады нам з Кацяй і аднаго добра, бо астатнім не хопіць, – заклапочана развёў рукамі Аркадзь. – Ды і трымаць асабліва няма дзе ў горадзе: балкон у нас маленькі.

– Ат, што гэта я тут забавілася? – раптам спахапілася Тадорка, хуценька кульнуўшы без запрашэння трэцюю чарку і, нават не прыкусіўшы, ускочыла. – Некалі! Пабягу, трэба свінні крапівы нарваць, ды тое-сёе... – і куляй вылецела з хаты.

– Стары дурань! – накінулася на мужа Аркадзева цешча. – Ты што, забыў, якая яна, Тадорка? Дзе госці – там і яна. І давай плесці.

– Забыў! – амаль закрычаў цесць. – Можна, і забыў... Не пра яе

думаў, пра дачку і зяця. А ты? Яна ж твая сваячка. Во!.. Ты і адкавай!

– Супакойцеся, – заўсміхаўся Аркадзь. – Гэткай бяды! А парсючка мы падгадуем...

Праз колькі часу зноў прыехалі дачка з зяцем да яе бацькоў. І зноў – багаты стол, пахі на ўсю вуліцу, вясёлая гамонка... І Тадорка, за стол сесці не паспелі, ужо стаіць у хаце на парозе.

– Гэта ж я гляджу: машына каля хаты спынілася. Гэта ж госцейкі дарагія прыехалі, думаю. А ў мяне якраз свіння апарасілася...

– О, то добра, цётка, – узняўся Аркадзь насустрач кабеце ды падаў Тадорцы скрутак мяшкоў. – А то наш парсючок, якога ты нам мінулы раз дала – вырас, на балконе ўжо і павярнуцца не мог, дык асвежавалі яго. А тут мяшкоў хопіць і нам на свінку, і дзеткам нашым на парсючкоў. Нічога, пакуль малыя, на балконе патрымаем, а там у кватэру перавядзём. Бяры мяхі, цётка.

– А вой жа, – пляснула рукамі Тадорка, – як памяць згубіла! Мяне ж у тым канцы вёскі сяброўка мая чакае, Маруся. Я ёй абяцала дапамагчы грады палоць. Пабягу!..

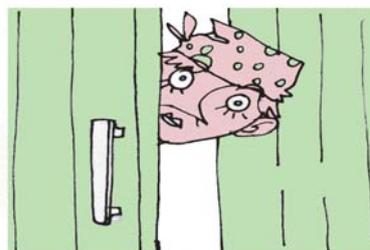
І выскачыла з хаты.

– Зяцёк, а зяцёк, – сказала цешча. – Бачу, сумкі ў вас з Кацяй напакаваныя. Свежыны з Тадорчынага парсючка прывезлі?

– Прывезлі... А як жа, – заўсміхаўся зяць. – З базару.

– Ну тады не распакоўвайце, калі з базару. У нас сваёй хопіць: мы ж тады, як Тадорка парасят дзяліла, парсючка купілі. У Маркі, суседа, – патлумачыла цешча. – Бо Тадорчыным яшчэ расці і расці...

І зноў у хаце, нібыта песня, усё чулася: «Парсючок, парсючок, свіначка...»

г. Гомель.

ВЯСЁЛЫ СЛОЎНІК

Адрэзак – луста.

Вяршыць – пісаць вершы.

Гатавальня – кухня.

Жалейка – сквапная жанчына.

Зборнік – калекцыянер.

Кампосцер – спецыяліст па на-
рыхтоўцы кампосту.

Малюнак – невысокі юнак.

Манішка – хлусня.

Небарака – адсутнасць у чала-
века жылля.

Падрадчык – цырульнік.

Снегаход – лыжнік.

Узлесак – лесвіца.

Універсам – выпускнік універ-
сітэта, які скончыў яго сам, без
блату.

Пілавінне – жанчына, якая выпі-
ла віна.

Заўважыў **Анатоль ПАЛЫНСКІ**,
г. Берасіно.

Аляксандр **КАРШАКЕВІЧ**.

Анастасія **СКАРКО** і Міхась **СТЭФАНЕНКА**.

Знарок не прыдумаеш

«На месца здарэння выехалі пад-
раздзяленні пажарных, у выніку агнём
знішчаны дом».

(З даведкі.)

«Нябожчык пражываў па вуліцы
Валадарскага, труп якога накіраваны
ў морг».

(З допісу ў рэдакцыю.)

«Да ўвагі пацыентаў: перш чым
пачынаць лячэнне зубоў, іх неабход-
на вырваць».

(З аб'явы ў бальніцы.)

«Мэта мерапрыемства – прыцяг-
нуць усіх жыхароў пасёлка на тэх-
агляд».

«У трупа, які пражываў адзін, вы-
святляецца прычына смерці».

(З праколаў.)

«Куплю аўтамабіль на запчасткі
для сябе».

(З аб'явы.)

Выпісаў **Міхась СЛІВА**,
г. Рагачоў.

Дзе ты, мой каханы?

Я працую ў вёсцы.
 Ёсць у нас тут хлопцы:
 Ясь, Міхась, Сямён, Ягор...
 Выйсці замуж за каго?
 За Сямёна не пайду –
 Наганяе ён нуду.
 Пры Івану-скнары
 Не відаць Канараў.
 Міша любіць танцы,
 Ды баіцца працы.
 Дзе Ягор, там пляшка –
 Разлучыць іх цяжка.
 Працавіты ёсць Антон,
 Але ўжо жанаты ён.
 Што рабіць, куды пайсці,
 Дзе каханага знайсці?
 Можа, будзе нейкі толк:
 Еду ў аграгарадок!

Уладзімір ФІЛАТАЎ,
г. Мінск.

**САТЫРЫЧНЫЯ
ШРАЦІНКІ**

Пустамеля

Ён языком такое зробіць,
 Што пазайздросцяць і майстры.
 На справе ж праўды там на дробязь,
 А вось хлусні – пуды са тры.

Неахайніца

Стаяць нямытыя талеркі,
 І павуцінне па кутах,
 А гаспадыня да люстэрка
 То сяк павернецца, то так.

Ласун

Заглядваў у збаны, гаршкі
 І соваў нос у гладышы ён,
 Быў вельмі ласы на вяршкі
 І звычай меў знімаць чужыя.

Выпівоха

З любой зачэпкі і нагоды
 Падняць ён чарачку любіў.
 Хоць за здароўе піў заўсёды,
 Якраз здароўе і згубіў.

Вера МІХНО,
Мінскі раён,
в. Бараўляны.

Янкава бяда

Жонка мужа дакарае,
 Штосьці ў пінжаку шукае:
 «Куды грошы ты падзеў?
 Ці прапіў, ці мо праеў?»

А палучка ўся прапала,
 Дый было яе замала.
 Браў гарэлку ў магазіне –
 Вінаваты грошы Зіне.

Заракаўся – піць не будзе,
 Ды навокал п'юць жа людзі.
 Можа, мусіў напівацца,
 Каб ад мас не адрывацца?

Альдонія НАЎЧАНКОВА,
Стаўбцоўскі раён,
в. Пільніца.

Пётр КОЗІЧ.

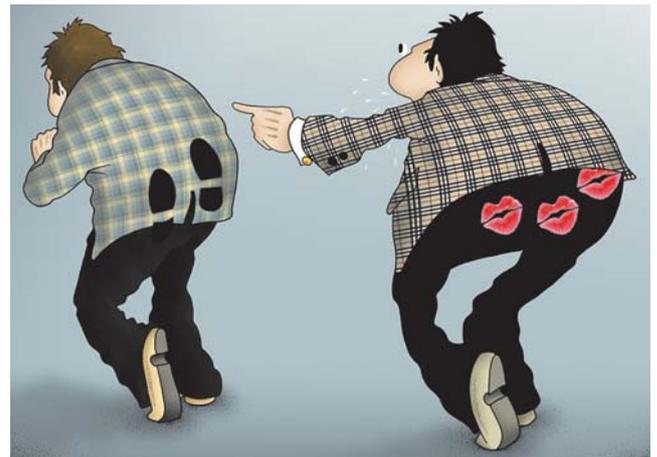
КАР-РЫКАТУРЫ

Пётр КОЗИЧ.

Алег КАРПОВИЧ.

Аляксандр ШМІДТ.

Аляксандр ШМІДТ.

Анастасія СКАРКО.

КАЛЮЧЫК

Таццяна ДЗЕМІДОВІЧ

Вясёлыя хвілінкі

Куды схавалі?

Мілана з дзядулем гуляюць па парку. Дзяўчынка ўбачыла вялізны пень, ускочыла на яго і пачала танцаваць.

– Бачыш, – кажа дзядуля, – тут калісьці расло вялікае прыгожае дрэва, але яго спілавалі. Застаўся толькі пень.

– А куды ж дрэва схавалі? – азіраецца па баках малая.

Няўдалы падман

Мілана папрасіла ў мамы рэльефную драўляную карціну, якая вісела на сцяне ў калідоры, каб пагуляць з ёй.

– Трымай, – дазволіла маці і папярэдзіла. – Толькі асцярожна, не зламай!

Праз некалькі хвілін Мілана прыбегла з паламанай карцінай.

– Гэта Ромка зламаў, – са слязьмі на вачах паведаміла яна.

– Ромка? – не паверыла маці. – А хто падманвае?

– Мілана! – яшчэ мацней заплакала дзяўчынка.

Дзед-неслук

Дзядуля ў добрым настроі прыйшоў у госці да Міланы, а тая сядзіць за пісьмовым сталом і штосьці засяроджана малюе, не звяртаючы на яго ніякай увагі.

Дзед выглядае з-за вугла і жартаўліва кажа:

– Тук-тук, хто ў хатцы жыве? Можа, маленькая мышка-нарушка?

Мілана абьякава зірнула і зноў схілілася над лістком паперы.

Тады дзед падкраўся да малой з іншага боку і густым басам прамовіў:

– А гэта я, злы воўк. Зараз з’ем цябе!

Дзяўчынка нехаця адарвалася ад малюнка, сур’ёзна паглядзела на дзеда і абурана прамовіла:

– Супакойся, дзядуля! Вельмі дрэнныя паводзіны сёння!

Шчодрая малпачка

– Мама, дай цукерку! – просіць Рома.

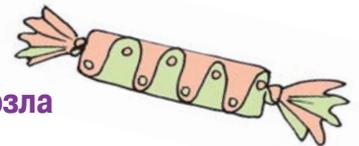
– Не дам, ты яшчэ суп не еў.

– А малпачцы дасі? – пытае Рома і працягвае ёй мяккую цацку.

– Малпачку пачастую. Яна малайчына, увесь суп з’ела, – пажартавала маці.

Рома моўчкі ўзяў цукерку, любімую цацку і пайшоў у другі пакой. Праз дзве хвіліны зноў вярнуўся:

– Малпачка адмовілася ад цукеркі. Яна хоча, каб я з’еў.

Сонейка замерзла

Мілана захоплена малюе рознакаляровымі алоўкамі. Затым паказвае малюнак з сінім сонейкам.

– Павесіш яго на сцяну? – пытаецца малая.

– Не, не павешу, – адказвае бабуля. – Ты няправільна намалювала. Сонейка не бывае сінім. Сонейка можа быць толькі жоўтым, ружовым, аранжавым, чырвоным...

– Бабуля, ты нічога не разумееш. Яно ж замерзла! – тлумачыць дзяўчынка.

Мяў, гаў і... хрум!

Дзед пытаецца ў Міланы:

- Як коцік гаворыць?
- Мяў-мяў!
- А сабачка?
- Гаў-гаў!
- А морква? – жартуе дзед.
- Хрум-хрум! – не задумваючыся, адказвае ўнучка.

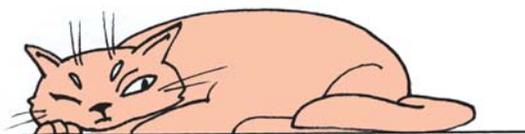
Дрэнная прыкмета

Рома марудна цягне па паркавай алеі вялізны дзіцячы грузавік. Раптам з-за кустоў выскаквае маленькае белае кацянё, спалохана праносіцца побач і залазіць на дрэва.

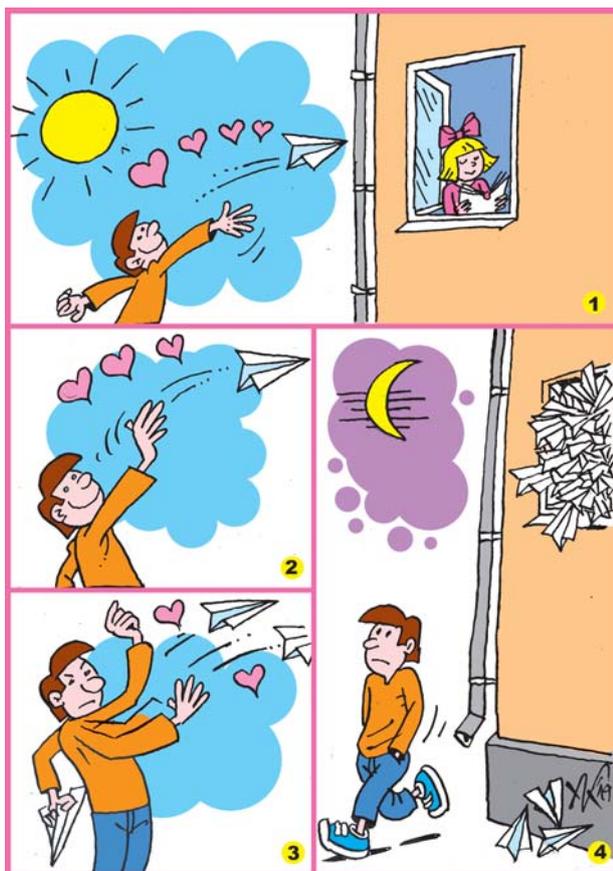

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

- Навошта ты мяне так апранула, мама? – усхвалявана пытаецца малы.
- А што не так?
- Коцік выйшаў пагуляць і бачыць, што іду я з чорнай машынай, у чорных ботах, у чорных штанах, у чорнай куртцы...
- І што?
- Кот падумаў, што чорны чалавек – гэта вельмі дрэнная прыкмета, – сур'ёзна паведаміў сын.

г. Брэст.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ.

Уладзімір МАЗГО

АКРАЗАГАДКІ

Домік летні між прысад,
Агарод, зялёны сад
Часта вельмі клічуць нас
Адпачыць у вольны час.

(Дзяц.)

Светлы, лёгкі, нібы пух,
Нечакана лёг на луг.
Едзем зноў на лыжах мы...
Голас чуецца зімы.

(Снег.)

Звярок шукае ў лесе схоў
Ад паляўнічых і ваўкоў.
Яго завуць касым здавён.
Ці здагадаліся, хто ён?

(Зяц.)

Рада з намі пагуляць.
Эх, яго нам не дагнаць!
Хоць жыве ў суседнім лесе,
А ён нас дражніцца лезе.

(Раха.)

Наймальныя Міфюы

Генадзь АЎЛАСЕНКА

Калі жартуе Лесавік...

Апроч багоў, вадзіліся ў нашых мясцінах і больш дробныя міфічныя істоты, так званыя духі. У кожным лесе, у кожнай рэчцы ці возеры, нават у кожнай хаце жыві свой дух. Паколькі лясоў, вадаёмаў з балотамі ды хатаў на беларускай зямлі хапала, дык і духаў было лічыць не злічыць. Вядома, да узроўню багоў яны не дасягалі, але таксама патрабавалі ад людзей і шанавання, і пачастункаў. Што зробіш? Даводзілася дагаджаць: міфічныя стварэнні, як ніяк...

Дух лесу называўся, як вы здагадаліся, Лесавік і жыві у лесе. У адным бары – адзін, у другім – іншы, у трэцім – яшчэ... Такім чынам, у кожным лесе дыхаў персанажны Лесавік.

Чым гусцейшы быў гай, тым Лесавік лічыўся больш «крутым». Зразумела, што самыя магутныя (а значыцца, і самыя «дзелавыя») духі мелі пастаянную прапіску ў спрадвечных пушчах.

А вось рост у любога з лесавікоў быў непастаянны. Калі лесам ішоў – то роўным з вершалінамі самых высокіх дрэў здаваўся. Як на поле трапляў – з травы яго

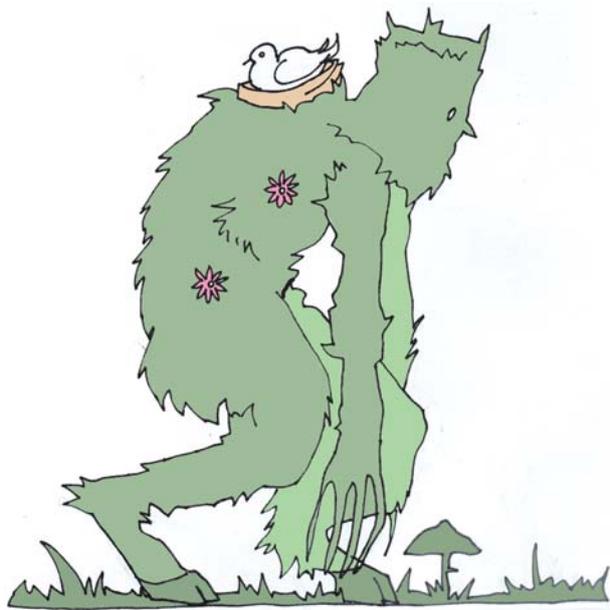
не ўбачыш, такім маленькім адразу ж рабіўся на «замежнай» тэрыторыі. І толькі цень духа выдаваў: заставаўся па-ранейшаму вялізным.

Наогул, знешнасць Лесавіка людзі па-рознаму апісвалі. Адны казалі, што ён – волат, увесь мохам ды поўсцю зарос. Вочы ў яго круглыя і агнём гараць, на руках і нагах – кіпцюры вострыя. Ідзе праз лес напразці, дрэвы ламаючы, а за ім зграі ваўкоў бягуць, совы да груганы над галавой злавесна кружаць... Словам, жах ды толькі!.. Іншым жа ўяўляўся сівеным дзядком у простым белым адзенні. І пазнаць яго толькі па тым можна было, што чым далей ён ад чалавека адыходзіў, тым большым рабіўся.

Знарок людзям Лесавік не шкодзіў. (Праўда, паляўнічых духа не любіў. Дык і не дзіва...) Але мог з чалавекам па-свойму жартваць: ці напалохаць, ці павадзіць гадзінамі па крузе... Так сабе жарты, скажам шчыра, ды – дух, міфічнае стварэнне... Супраць такіх жартаў існаваў надзейны сродак: трэба было неадкладна пераапрануць што-небудзь з адзення навыварат альбо павярнуць капялюш брылём назад. Ці абутак перамяніць: з левай нагі на правую, а з правай – на левую. Гэтак і мазалі нядоўга было нацерці, затое дзейнічала, кажуць, на сто працэнтаў.

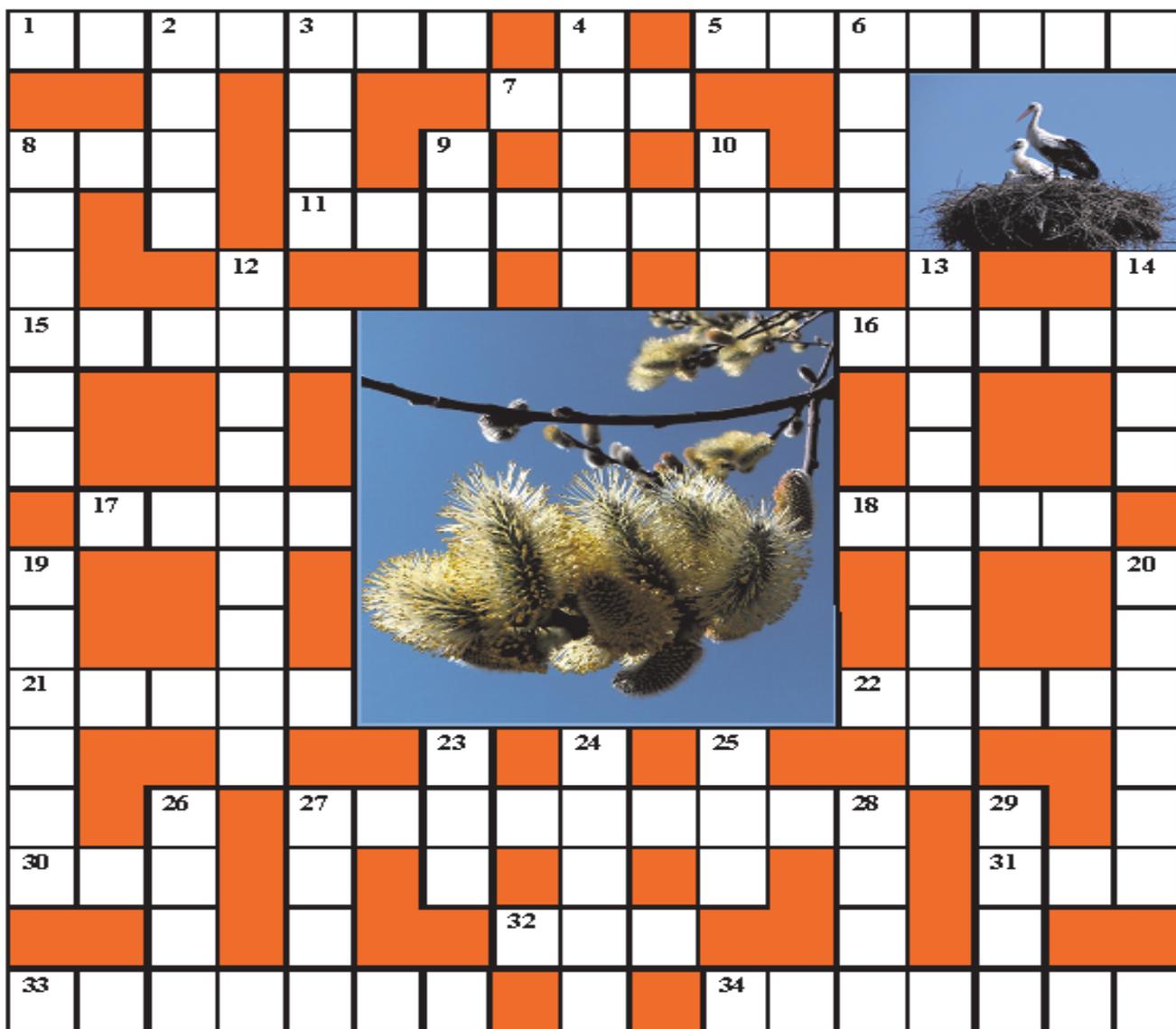
А яшчэ, калі людзі ў лес заходзілі, заўсёды мелі з сабой кавалачак бліна, каб на першую ж галінку яго начапіць. Пачастунак для Лесавіка. Тады лясны гаспадар станавіўся лагодны, мог паказаць чалавеку багатыя грыбныя ці ягадныя мясціны альбо нават скарб, што ў лесе з даўніх часоў прыхаваны. І ўсё гэта за адзін толькі кавалачак бліна, уяўляеце?! А калі цэлым бліном пачаставаць?

Але людзі гэтай акалічнасцю не злоўжывалі. Не асабліва дамагаліся ад Лесавіка такой ласкі. Не жартуе з табой у лесе – і за тое дзякуй! А мы, маўляў, і грыбамі ды ягадамі будзем багатыя!..

Танцы ў марцы

Крыжаванка

Па гарызанталі:

1. Танец, які ўмеюць танцаваць і дзеці, і дарослыя.
 5. У адрозненне ад яго, чалавек усіх не абагрэе. 7. Сухі марац, мокры ... – будзе жыта, як гай (*прыказка*). 8. Дрэва, параўнанне з якім узрадуе толькі дурня. 11. Песня, што бацькі спяваюць дзіцяці і першымі пад яе засынаюць. 15. Добры брат сатыры. 16. ... – не каляска, сеўшы, не паездзеш (*прыказка*). 17. Ведаць ... (разбірацца ў чым-небудзь з веданнем справы). 18. І смех і ... 21. Універсальны сродак ад дзіцячых слёз. 22. Бурштын з расійскім пашпартам. 27. Спартсмен, які не любіць няспешную хаду.

30. Часціца, асабіста знаёмая з электрычнасцю. 31. Улюбёны верш падхаліма. 32. У мінулым жыцці ён быў агароднінай ці садавінай. 33. Калі смех працягвае жыццё, то гэты чалавек – бессмяротны. 34. Дзякуючы ёй чорныя кошкі кіруюць людзьмі.

Па вертыкалі:

2. Пакуль чалавек шукае, дзе лепш, яна шукае, дзе глыбей. 3. Птушка, якая прыносіць на крылах вясну. 4. Без гэтай стравы цяжка ўявіць стол на Вялікдзень. 6. Першая рыфма да слова «хлеба» ў паэта-пачаткоўца. 8. Багністае

месца, куды лепш не сунуцца жывой істоце. **9.** Дробнае насякомае-шкоднік, у душы вегатырыянец. **10.** Любімая фарба для валасоў у ведзьмы. **12.** Для закаханых іх заўсёды мала. **13.** Сапраўдны ... прымусіць купіць і тое, што непатрэбна. **14.** У чым ... нарадзіла. **19.** «Прамакаюць ..., // Расцвітаюць коцікі...» (з верша С. Грахоўскага «Сакавік»). **20.** У казках пасля поўначы яна здольна ператварацца ў гарбуз. **23.** Працаваць, як чорны ... **24.** «Уцякай, ...-дзядуля! // Чуеш ты, стары, ці не? // На пагорках – булі-гулі! – // Песні чуюцца вясне» (з верша Я. Коласа «Песня аб вясне»). **25.** «Я думаў, што апусціўся на самае ..., як раптам знізу пастукалі» (С. Е. Лец). **26.** Майстар ад прыроды замятаць сляды. **27.** ... клінам сышоўся. **28.** Абавязковы элемент цырульніцкага жаночага дрэс-кода на Русі. **29.** Месца прагулак героя песні групы «Любэ» з канём. Там, дзе шукаюць вецер.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ,
г. Дзяржынск.

Адказы на старонцы 24.

Пётр КОЗІЧ.

Вікенцій ПУЗАНКЕВІЧ і Міхась СТЭФАНЕНКА.

Уладзімір ЧУГЛАЗАЎ.

Авен

Завадны і ініцыятыўны. Непаседа. Аддае перавагу актыўнаму адпачынку. Любіць рух, дынаміку, разнастайнасць.

Анастасія СКАРКО.

16+

«Вожык» – грамадска-палітычны, літаратурна-мастацкі часопіс № 4 (1567), 2019 год.
Выдаецца з ліпеня 1941 года.

Заснавальнікі: Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Галоўны рэдактар
Юлія Францаўна ЗАРЭЦКАЯ.

Рэдакцыйная калегія: Сяргей ВОЛКАЎ, Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ, Мікола ПРГЕЛЬ, Юлія ЗАРЭЦКАЯ, Міхась КАВАЛЁЎ, Казімір КАМЕЙША, Алег КАРПОВІЧ, Міхась ПАЗНЯКОЎ, Уладзімір САЛАМАХА, Васіль ТКАЧОЎ, Мікола ШАБОВІЧ.

Рэдакцыя: Аляксандр КАРШАКЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара, мастацкі аддзел), Алена КЕДА (аддзел фельетонаў і пісьмаў), Вераніка МАНДЗІК (аддзел літаратуры), Анастасія СКАРКО (мастацкі аддзел).

Адрас рэдакцыі

Юрыдычны адрас: Рэспубліка Беларусь, 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 а.

E-mail: info@vziazda.minsk.by.

Паштовы адрас: Рэспубліка Беларусь, 220034, г. Мінск, вул. Захарова, 19.

E-mail: a-vojik@yandex.by;

Тэлефон галоўнага рэдактара, намесніка галоўнага рэдактара, аддзелаў фельетонаў і пісьмаў, літаратуры, мастацкага – 244-92-37, бухгалтэрыі – 287-18-81, факс – 284-84-61.

Падпісныя індэксy:

74844 – індывідуальны, 01380 – індывідуальны льготны,
748442 – ведамасны, 01381 – ведамасны льготны.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі № 520 ад 10.12.2012, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»
Дырэктар – галоўны рэдактар Павел Якаўлевіч СУХАРУКАЎ

Камп'ютарная вёрстка: Святлана ТАРГОНСКАЯ
Стыльрэдактар: Марыя ГІЛЕВІЧ

Падпісана да друку 09.04.2019. Фармат 60x84 ¹/₈. Афсетны друк.
Папера афсетная. Ум. друк. арк. 2,79.

Ул.-выд. арк. 3,48. Тыраж 605 экз. Заказ

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «БудМедыяПраект».
ЛП № 02330/71 ад 23.01.2014, вул. В. Харужай, 13/61,
220123, Мінск, Рэспубліка Беларусь.

Матэрыялы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца, прымаюцца толькі ў электронным выглядзе.

Перадрукоўваючы матэрыял, трэба абавязкова спасылкацца на «Вожык».

Аўтары публікацый нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў.

Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы, не падзяляючы пазіцыю і думку аўтараў.

© Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, 2019
© РВУ «Выдавецкі дом «Звязда», 2019

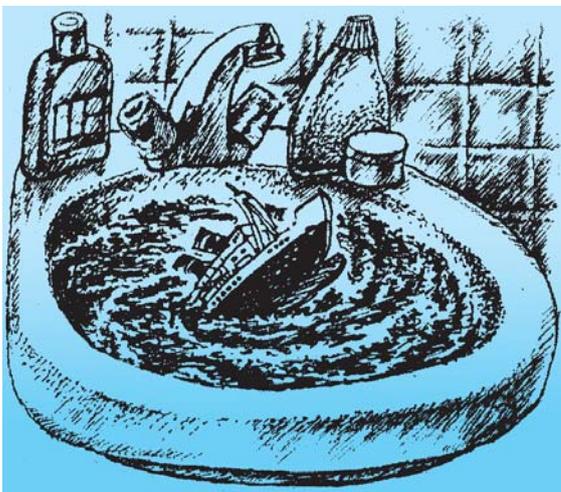
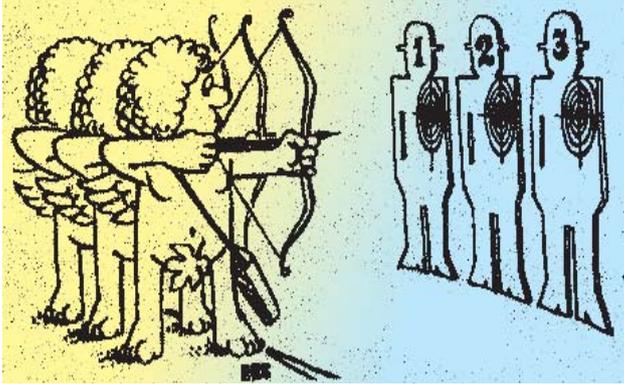
Адказы на крыжаванку «Танцы ў марцы» (стар. 22–23):

Па гарызанталі: 1. Карагод. 5. Сонейка. 7. Май. 8. Дуб. 11. Калыханка. 15. Гумар. 16. Ласка. 17. Толк. 18. Грэх. 21. Цацка. 22. Янтар. 27. Скораснік. 30. Іон. 31. Ода. 32. Сок. 33. Рагатун. 34. Прымета.

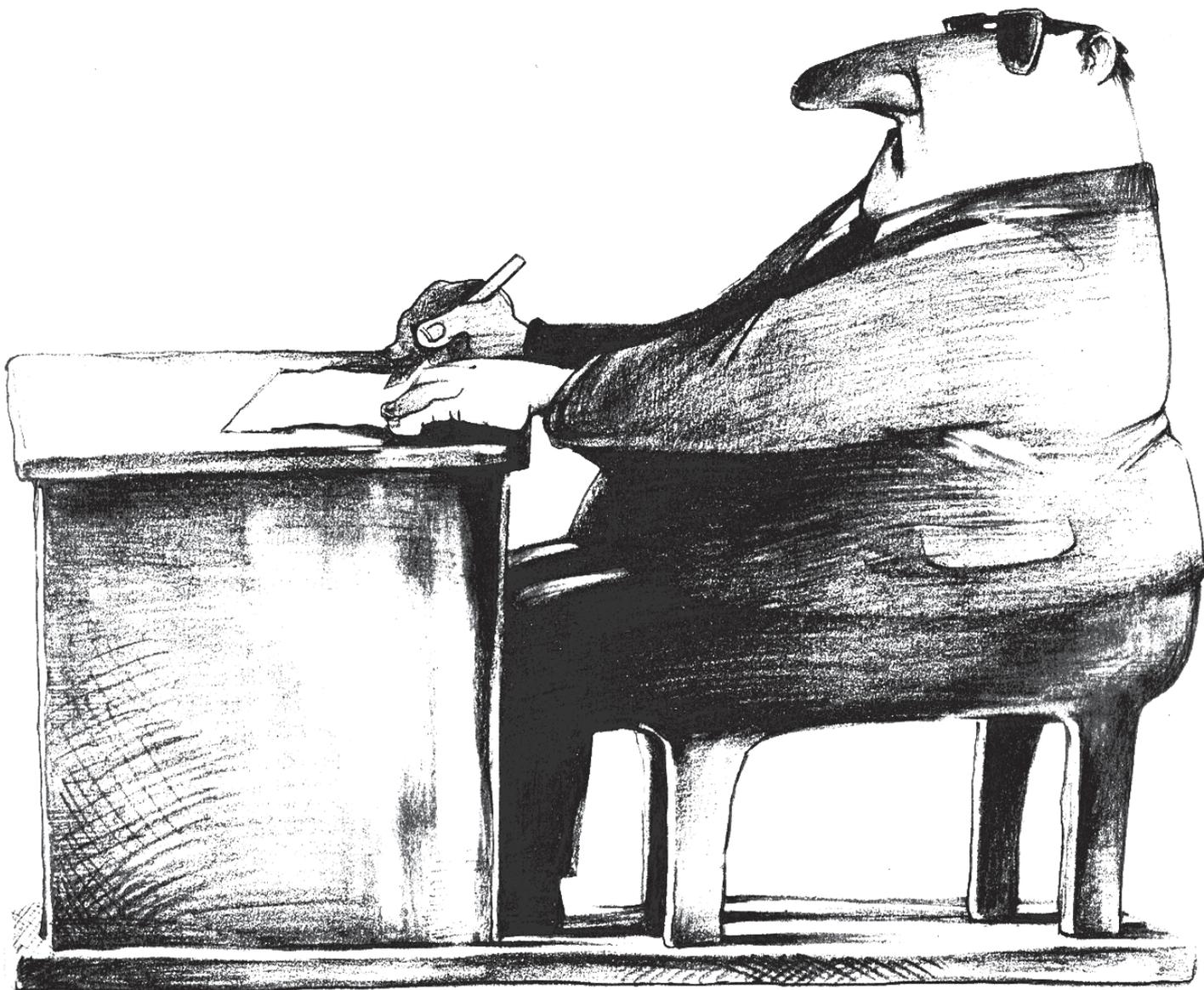
Па вертыкалі: 2. Рыба. 3. Грак. 4. Пасха. 6. Неба. 8. Дрыгва. 9. Тля. 10. Хна. 12. Пацалункі. 13. Камерсант. 14. Маці. 19. Боцкі. 20. Карэта. 23. Вол. 24. Мароз. 25. Дно. 26. Снег. 27. Свет. 28. Косы. 29. Поле.

Малюе
Вікенцій
ПУЗАНКЕВІЧ

ВОЖЫКАЎСКІ ПЛАКАТ

Алег КАРПОВІЧ.

Нашы індэксы:

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ – 74844,

індывiдуальны льготны
(для жыхароў сельскай мясцовасці: райцэнтры і населеныя пункты раёнаў) – **01380**;

ВЕДАМАСНЫ – 748442,

ведамасны льготны
(для ўстаноў Міністэрства культуры, Міністэрства адукацыі) – **01381**.

**«Вожык»
прыйдзе кожнаму
жыхару
Беларусі!**

**ПАДПІСКА НА I ПАЎГОДДЗЕ
2019 ГОДА**

Падпіска на 1 месяц каштуе:
індэкс 74844, цана 5,00 рублёў,
індэкс 01380, цана 4,10 рублёў,
індэкс 748442, цана 14,30 рублёў,
індэкс 01381, цана 11,50 рублёў.

Падпісацца можна ў любым аддзяленні сувязі РУП «Белпошта», у кіёсках РУП «Белсаюздрук». А яшчэ – па інтэрнэце (з дапамогай пластыкавых электронных картак, электронных грошай) ці праз аўтаматызаваную сістэму Адзінай разлікова-інфармацыйнай прасторы (АРИП).

9 770132 1595002 1 9004